

UCHWAŁA NR XXVIII/256/21
RADY MIEJSKIEJ W BOBOLICACH
z dnia 29 kwietnia 2021 roku

w sprawie wyrażenia opinii nt. wniosku Ligi Ochrony Przyrody, Zarząd Oddziału w Bobolicach dotyczącej uznania za pomnik przyrody alei dębowej przy drodze powiatowej nr 3502Z Ujazd – Chmielno- granica gminy Bobolice.

Na podstawie art. 18b ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020, poz. 713 z późn. zm.), uchwała się, co następuje:

§ 1. Wniosek Ligi Ochrony Przyrody, Zarząd Oddziału w Bobolicach w sprawie propozycji uznania za pomnik przyrody alei dębowej przy drodze powiatowej nr 3502Z, na odcinku miejscowość Ujazd – Chmielno- granica gminy Bobolice, będącej we władaniu Powiatowego Zarządu Dróg w Koszalinie ul. Cisowa 21, 76-015 Manowo, opiniuje się negatywnie.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Bobolic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ
Franciszek Łobocki

UZASADNIENIE:

W dniu 05 marca 2021 r. Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Oddziału w Bobolicach złożył wniosek do Rady Miejskiej w Bobolicach o wyrażenie opinii w sprawie propozycji uznania za pomnik przyrody alei dębowej przy drodze powiatowej nr 3502Z na odcinku miejscowość Ujazd – Chmielno- granica gminy Bobolice, będącej we władaniu Powiatowego Zarządu Dróg w Koszalinie ul. Cisowa 21, 76-015 Manowo. Do wniosku dołączone zostało pismo Zarządu Oddziału LOP w Bobolicach skierowane w dniu 26.10.2020 r. do Dyrektora Powiatowego Zarządu Dróg w Koszalinie ul. Cisowa 21 76-015 Manowo, oraz odpowiedź z dnia 02.02.2021 r. Dyrektora PZD w Koszalinie.

Zgodnie udzieloną odpowiedzią w/w pismo Dyrektor Powiatowego Zarządu Dróg w Koszalinie, informuje iż stan drogi jest niezadawalający ponieważ jej szerokość wynosi 3,4 m do 3,7 m. Informuje również, że w przyszłości planowana będzie przebudowa drogi na szerokość 6m i po 1 m pobocza z każdej strony. Rosnące tam dęby będą kolidowały z inwestycją, co będzie wiązało się z ich wycinką.

Ustanowienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy (art. 44 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz.55 z późn. zm.) .

Zgodnie z art. 40 u.o.p. pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Kryteria uznania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody (Dz. U. 2017 r., poz. 2300 dalej Rozporządzenie). Zgodnie z rozporządzeniem za pomnik przyrody może być uznane drzewo o określonym obwodzie mierzonym na wysokości 130 cm. W przypadku dębów zarówno dąb bezszypułkowy jak też dąb szypułkowy to obwód 300 cm. Z tym, że w przypadku alej wystarczy, że obwód ten osiągną tylko niektóre drzewa.

Podsumowując zgodnie z art. 44 ust. 1 tej ustawy kompetencje w tym zakresie ustawodawca przyznał wyłącznie radzie gminy, co oznacza, że w aktualnym stanie prawnym tylko ten organ może, (ale nie musi) powoływać do życia pomniki przyrody. Rozstrzygnięcie w tym zakresie zapada w formie uchwały, od której służy odwołanie.

W przypadku gdy pomnik przyrody zostanie powołany bez zgody właściciela (zarządcy) może on na podstawie art. 130 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. 1219 ze zm. dalej p.o.ś.) wystąpić do gminy z wnioskiem o wykupienie tej części albo całej nieruchomości lub złożyć wniosek o odszkodowanie za poniesioną szkodę.

Konsekwencje ustanowienia pomnika przyrody dla właściciela.

Właściciel wnioskujący o ustanowienie drzewa pomnikiem przyrody lub wyrażający na to zgodę poddaje się reżimowi prawnemu w zakresie ustalonym przez art. 44 i art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zgodnie z wyżej wskazanymi przepisami rada gminy ustanawiając pomnik przyrody może wprowadzić ograniczenia obowiązujące w odniesieniu do konkretnej formy ochrony. Należy podkreślić, że ochronie podlega nie tylko pomnik przyrody, ale również teren wokół niego, co może oznaczać znaczne ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości dla jej właściciela. Do wyżej wskazanych ograniczeń należy zaliczyć m. inn. następujące zakazy:

- zakaz niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwszstormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- zakaz uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- zakaz zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- zakaz umieszczania tablic reklamowych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody, realizacji inwestycji celu publicznego, zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Należy wyjaśnić, że rada gminy jest uprawniona jedynie do wyboru tylko tych zakazów, które zostały powyżej określone co oznacza, że nie posiada prawa do wprowadzenia do treści uchwały zakazów ponad te enumeratywnie wymienione, wynikające z treści ww. przepisu. Tym samym nie może modyfikować ani poszerzać katalogu zakazów o inne uregulowania" (rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Mazowieckiego z dnia 7 grudnia 2009 r., Lex.I.0911/93/09, Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 212, poz. 6842).

W związku z tym rada gminy ma dosyć duże pole manewru w zakresie ograniczeń obowiązujących w odniesieniu do ustanawianej formy ochrony przyrody, ale zawsze jest ono ograniczone tylko do tych zakazów, których możliwość wprowadzenia dostrzegł sam ustawodawca. Gdyby zakres ten został zmodyfikowany tzn. gdy upoważnienie ustawowe zostanie przez organ przekroczone uchwała może zostać zaskarżona.

Mając na uwadze powyższe regulacje należy wskazać, że właściciel nieruchomości, na której został ustanowiony pomnik przyrody musi liczyć się często ze znacznym ograniczeniem własności, natomiast nie ponosi kosztów utrzymania i pielęgnacji pomników przyrody, gdyż obciążają one gminę. Objęcie drzew ochroną prawną w formie ustanowienia pomników przyrody oznacza, że nadzór nad ich utrzymaniem i pielęgnacją należy do kompetencji gminy i odbywa się na jej koszt, gdyż zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, które w szczególności obejmują sprawy ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej. Do zadań spoczywających na gminie należy zaliczyć między innymi oznakowanie drzew tabliczkami informacyjnymi, wskazującymi na status prawny drzew, przeprowadzanie prac pielęgnacyjnych i konserwatorskich oraz ekspertyz dendrologicznych.

Wszelkie zabiegi związane z pomnikiem przyrody są poprzedzone podjęciem uchwały uzgadniającej zakres i warunki przeprowadzenia zabiegów oraz wiążą się z przeprowadzeniem oględzin drzewa pomnikowego.

Zagadnienie usuwania drzew regulują przede wszystkim [przepisy](#) ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Wskazane są w nich organy wydające zezwolenie na usunięcie drzew (lub krzewów) oraz podmioty uprawnione do składania wniosków o wydanie takiego [zezwolenia](#).

Zgodnie z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody, usunięcia drzew z terenu [nieruchomości](#) można dokonać po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Zezwolenia na usunięcie drzew wydawane są na wniosek posiadacza [nieruchomości](#), zaś w razie gdy posiadacz nieruchomości nie jest właścicielem, do wniosku o wydanie zezwolenia trzeba dołączyć zgodę jej właściciela.

W myśl art. 84 ust. 1-3 ustawy o ochronie przyrody, za usunięcie drzew posiadacz nieruchomości ponosi [opłaty](#) ustalone w wydanym zezwoleniu.

Jeżeli chodzi o drzewa rosnące w pasie drogowym, powinno się brać pod uwagę także przepisy ustawy z 21 marca 1985 r. o drogach publicznych. W myśl jej art. 20 pkt 16, utrzymywanie zieleni przydrożnej, w tym usuwanie drzew, należy do zarządcy [drogi](#). Znaczenie pojęcia „zielen przydrożna” ustawodawca wyjaśnił w art. 4 pkt 22 ustawy o drogach publicznych, zgodnie z którym jest to „roślinność umieszczona w pasie drogowym, mająca na celu w szczególności ochronę użytkowników drogi przed oślepieniem przez pojazdy nadjeżdżające z kierunku przeciwnego, ochronę drogi przed zawiewaniem i zaśnieżaniem, ochronę przyległego terenu przed nadmiernym hałasem, zanieczyszczeniem powietrza, wody i gleby”. Trzeba też dodać, że do obowiązków zarządców dróg zalicza się utrzymanie nawierzchni drogi oraz urządzeń związanych z drogą (art. 20 pkt 4 ustawy o drogach publicznych). W art. 4 pkt 20 ustawy o drogach publicznych „utrzymanie drogi” zdefiniowano jako wykonywanie robót konserwacyjnych, porządkowych i innych zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu, zaś w art. 4 pkt 21 tej ustawy „ochronę drogi” - jako działania mające na celu m.in. niedopuszczenie do przedwczesnego zniszczenia drogi oraz pogorszenia warunków bezpieczeństwa ruchu.

W przypadku gdy drzewa rosnące w pasie drogowym trzeba usunąć, Zarządca drogi występuje z wnioskiem o wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta. Jeżeli usuwane są drzewa zagrażające bezpieczeństwu ruchu drogowego, za ich usunięcie nie pobiera się opłat (art. 86 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody).

Wniosek o usunięcie drzew z dróg publicznych (nie tylko uznanych za pomniki przyrody), podlega każdorazowo uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Brak uzgodnienia skutkuje odmową wydania zezwolenia na jego usunięcie.

Ochrona drzew i krzewów na drodze uznania ich za pomniki przyrody ma również swoje konsekwencje w przepisach karnych. Prawnokarna ochrona pomników przyrody polega na tym, że każde umyślne naruszenie zakazów obowiązujących w stosunku do pomnika przyrody jest co najmniej wykroczeniem z art. 127 pkt 2 lit. a ustawy o ochronie przyrody, zagrożonym karą aresztu (od 5 do 30 dni) albo grzywny (od 20 do 5000 zł). Jeżeli jednak to naruszenie ma postać zniszczenia, poważnego uszkodzenia lub istotnego zmniejszenia wartości przyrodniczej pomnika przyrody, pociągającego za sobą spowodowanie istotnej szkody, to czyn nie jest wykroczeniem, lecz przestępstwem z art. 187 k.k. W razie działania umyślnego jest on zagrożony grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (art. 187§ 1 k.k.), a w razie działania nieumyślnego – grzywną albo karą ograniczenia wolności (art. 187§ 2 k.k.).

W sytuacji gdy nałożone na właściciela zakazy staną się zbyt uciążliwym ograniczeniem własności albo gdy pomnik przyrody będzie zagrażał bezpieczeństwu i konieczne będzie

usunięcia drzewa to jedynym wyjściem jest zniesienie ustanowionej formy ochrony. Zniesienia formy ochrony dokonuje rada gminy w drodze uchwały. Materialnoprawne podstawy do uchylenia ochrony zostały zawarte w art. 44 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, który określa, że może to nastąpić tylko i wyłącznie w razie: utraty wartości przyrodniczych, ze względu na które ustanowiono formę ochrony przyrody, w sytuacji konieczności realizacji inwestycji celu publicznego oraz zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego. Należy również zaznaczyć, że pomniki przyrody znajdujące się na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowią zagrożenia dla ludzi lub mienia, podlegają ochronie do czasu ich samoistnego, całkowitego rozpadu. Oznacza to, że utrata żywotności przez drzewo, która ma poważny wpływ na wartość konkretnego obiektu przyrodniczego, nie będzie stanowiła dostatecznej podstawy do uchylenia jego ochrony, jeżeli znajduje się ono na obszarze niezabudowanym. W tej sytuacji podstawą uzasadniającą uchylenie ochrony będzie jedynie realizacja inwestycji celu publicznego lub zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego. Zniesienie ochrony pomnikowej nie oznacza automatycznego przyzwolenia na usunięcie drzewa, które było pomnikiem przyrody. W tym celu należy wystąpić do właściwego organu (wójta, burmistrza, prezydenta) z wnioskiem o jego usunięcie.